

Rapport fra AFS Munins arkivgruppe 2010-12

Indledning

Munins arkivgruppe afslutter sit arbejde med denne rapport, som afleveres til Munins årsmøde 6. oktober 2012.

Det betyder dog ikke, at arbejdet med arkivering er afsluttet – det vender vi tilbage til.

Vi har udarbejdet en detaljeret rapport om, hvad vi har gjort og hvorfor. Værdien af vores arbejde afhænger af, at andre kan forstå, hvordan arkivet er indrettet, så de kan bruge det og videreføre det. Hvis man ønsker at finde materiale om et konkret emne, vil det være nok at læse indledningen i pkt. 3 om arkivets indretning og bemærkningerne under det konkrete emne.

1. Arkivgruppens nedsættelse, sammensætning og arbejde

På Munins generalforsamling i oktober 2010 blev det besluttet at nedsætte en arkivgruppe.

Baggrunden var (jf. årsberetningen) et behov for at bevare oplysninger om Munins historie og gerne også andet ældre AFS-materiale af interesse for Munins medlemmer, fx gamle AFS-blade.

Bestyrelsen opfordrede interesserede til at deltage i arbejdet.

Følgende meldte sig efter opfordring som **medlemmer** af gruppen: Inge Birkholm, Aase B. Klausen og Helle Skjerbæk. Der har ikke senere meldt sig flere medlemmer til gruppen.

Gruppens arbejde blev igangsat efter et indledende møde med Munins bestyrelse d. 13.4.2011.

Gruppen har holdt i alt 31 **møder**. Møderne har normalt varet ca. 4 timer. Desuden har vi enkeltvis holdt møder med andre.

En række andre har været **inddraget i arbejdet**:

- Gruppen har fået hjælp til grovsortering af gamle fotos fra Klaus Elmo Petersen, Fleming Friis Larsen, Gorm Friling og Klaus Faartoft, som har holdt to møder med Inge.
- Niels Brun Hansen har bistået med at sortere et meget stort antal ringbind m.m. på loftet på tre møder med Helle.
- Marie Thøstesen har gennemgået, sorteret og ordnet et meget omfangsrigt materiale vedr. gæstelærerprogrammerne og har udarbejdet en rapport herom.
- Kirsten M. Anttila og Klaus Faartoft har bidraget vedr. deltagerlister, medlemslister m.m.
- Gorm Friling har ydet praktisk bistand med flytning af materiale mv. bl.a. sammen med Aase. Flere medlemmer har afleveret materiale til arkivet.

Marianne Dall har været gruppens kontaktperson til AFS Sekretariatet og har ydet god hjælp med reservation af lokale, flytning af materiale mv., ligesom flere andre i sekretariatet har bistået os.

Efter vores ønske har vi haft et møde med Munins bestyrelse 19.1.2012, hvor vi drøftede principper og retningslinier for det videre arbejde samt afklaring og afgrænsning af gruppens arbejdsopgaver.

Arkivgruppen siger en varm TAK til alle, som har bidraget til arbejdet.

2. Generelt om arbejdets forløb og gruppens overvejelser.

Arkivgruppens arbejde har givet anledning til mange spørgsmål.

Opgaven viste sig hurtigt at være meget større og sværere, end vi troede på forhånd. Og den blev ved med at vokse i omfang og kompleksitet. Det har været lidt som at åbne Pandoras æske – næsten hvert nyt ringbind eller kasse gav anledning til nye spørgsmål og gjorde det nødvendigt at inddrage

nye emner i arkivet. Fra at være primært et Munin-arkiv udviklede arbejdet sig hurtigt til at samlet AFS-arkiv.

Vi har mange gange oplevet det som at rejse ind i ”ukendt land”, hvor vi har måttet bane vores egen vej i et helt uopdyrket terræn. Det har været hårdt arbejde, både fysisk og fordi vi stod på bar bund og har måttet gennemsøge masser af materiale for at finde frem til det relevante for arkivet, og undervejs har vi måttet forholde os til utrolig mange problemstillinger. Der har desværre ikke været meget tid til at dykke ned i de enkelte dokumenter og mindes gamle dage, men vi har dog haft lidt mulighed for at færdes på ”Memory Lane”, og på trods af besværet synes vi, det har været umagen værd at få sikret bevaringen af centrale områder i AFS’ historie i Danmark.

Først måtte vi løse en række praktiske problemer vedr. indretning af arkivrummet og de øvrige arbejdsforhold. Det meste materiale befandt sig i to loftsrum i AFS-huset, uden at være ordnet. Det var meget uoverskueligt. Vi har måttet flytte og gennemgå langt over hundrede ringbind på hylderne, et stort antal kasser med mange eksemplarer af gamle medlemsblade og flere store flyttekasser og andet materiale, som lå usortet på gulvet.

Desuden måtte vi tage stilling til en række principielle spørgsmål vedr. materialet og vores arbejde. Da vi fandt, at de overordnede retningslinier for arkiveringen bør fastlægges af Munins bestyrelse, evt. i samråd med bestyrelsen for AFS Interkultur, har retningslinierne været drøftet med og er tiltrådt af Munins bestyrelse.

Efterhånden måtte vi erkende, at vi blev nødt til at afgrænse og prioritere arbejdsopgaverne.

Vi har prioriteret arkivering af materiale, som efter vores vurdering har et væsentligt historisk indhold og interesse for AFS’ virke.

Derfor har vi ikke beskæftiget os med ”kontormateriale” og driften af programmerne, men har koncentreret os om foreningen AFS og de frivilliges arbejde.

Materiale, som er modtaget fra myndigheder, andre organisationer eller AFS International, er som udgangspunkt ikke arkiveret, da dette materiale formodes at være arkiveret i nødvendigt omfang hos afsenderen. Vi har dog bevaret en del udenlandsk materiale om AFS’ historie mv.

Vi har ikke fundet, at det var vores opgave at foretage en generel oprydning i loftsrummene. Det overlades til AFS Interkultur at vurdere, om materiale, som vi ikke har udtaget til arkivet, ønskes gemt af andre grunde.

For at få overblik over materialet har vi udarbejdet en registrant/indholdsfortegnelse, som materialet er inddelt efter. Til sidst har vi opstillet og ordnet materialet i arkivrummet efter registranten.

Vi har besluttet at afslutte vores arbejde nu til Munins 10 års jubilæum, to år efter gruppen blev nedsat.

Der resterer stadig opgaver, som vi håber en fremtidig arkivgruppe vil tage sig af. Derfor slutter rapporten med nogle anbefalinger for fremtiden.

3. Arkivets indretning.

AFS arkivet er indrettet i et aflåst rum på 1. sal i AFS-huset. Her opbevares det centrale materiale. Mere perifert materiale opbevares i fjernarkiv på loftet, i det højre loftsrum.

Arkivet omfatter materiale fra foreningens stiftelse i 1957 til i dag. Foreningens navn var dengang "American Field Service in Denmark", senere ændret til "Dansk AFS", i dag "AFS Interkultur". Arkivet omfatter desuden eksempler på lokalforeningernes/komiteernes arbejde, internationalt materiale af historisk interesse samt materiale fra støtteforeningen "AFS Munin", stiftet 8.10.2002. Materialerne er registreret og opstillet i et simpelt system med 13 hovedgrupper (A-M) med skillestøtter mellem grupperne. I hver gruppe er opstillingen kronologisk. Materialerne er forsynet med en nummermærkat, så de er nemme at tage ud og sætte rigtigt på plads igen. Nogle materialer er bevaret uændret, mens andre er anbragt i nye mapper.

Registranten = indholdsfortegnelsen over arkivet, som arkivgruppen har udarbejdet, er optrykt som et selvstændigt dokument i forbindelse med rapporten.

Vores rapport og registranten er anbragt synligt i arkivrummet

Om de enkelte punkter i registranten skal bemærkes:

A. Bestyrelsesmøder m.m.

Der findes to gamle protokoller med bestyrelsesreferater mv. i kronologisk orden fra foreningens stiftelse i 1957 til 1975. Efter dette tidspunkt har det været vanskeligt at finde referaterne, og det har været et større arbejde at stykke materialet sammen fra en lang række ringbind og bunker. I lang tid troede vi, at en del årgange var kasseret efter beskadigelse af materiale på loftet over et tidligere AFS-kontor, men det er lykkedes at finde alle år frem til 2002. For en årrække (1982-2001) har vi udtaget referaterne af ringbind, som indeholder meget andet bestyrelsesmateriale, især bilag til møderne. Disse ringbind er sat i fjernarkivet på loftet. De er forsynet med årstal og oplysning om udtagningen. Vi har ikke fundet bestyrelsesreferater efter 2001 på papir, men har af Sekretariatet fået en cd-rom med referater fra 2003-12. Vi har anbefalet Munins bestyrelse at tage print af disse referater.

Bestyrelsesreferater kan indeholde personfølsomme oplysninger og skal derfor behandles fortroligt. I gruppe A findes også et par bestyrelseshåndbøger og mødereferater fra Forretningsudvalget, som bestyrelsen havde nedsat i en periode fra 1991, referater fra møder i Formandsskabet 1989 samt referater mv. fra møder med Den Rådgivende Komité, som eksisterede i foreningens tidlige år.

B. Landsmøder m.m.

I denne gruppe findes de referater fra landsmøder og generalforsamlinger, som gruppen har kunnet finde. Der mangler enkelte årgange. Desuden er der bilag til landsmøderne: årsberetninger og årsrapporter, årsregnskaber med foreningsoplysninger, resultatopgørelser, et brev om foreningens navneskift 1999, et organisationskema 2005 samt visionsoplæg mv. for nogle år. Endvidere en cd-rom med referater fra 2003-11.

C. Vedtægter m.m.

Her findes foreningens vedtægter for de senere år. De tidligste vedtægter findes i de gamle protokoller, jf. pkt. A. Desuden bestyrelsens forretningsorden 1986-90.

D. Medlemsblade.

Foreningens centrale medlemsblad har i årenes løb skiftet navn flere gange. Det er lykkedes at finde eksemplarer af alle blade, som er trykt på papir, bortset fra 2 numre af AFSÆT (nr. 19, 1971 og nr. 22, 1972).

Der mangler eksemplarer af Tangent Online, som blev udsendt elektronisk i perioden 2003-05.

Normalt er der kun arkiveret 1 eksemplar af dokumenter. For bladenes vedkommende er bevaret op til 3 eksemplarer. Desuden er der i fjernarkivet gemt op til 4 ekstra eksemplarer, som kan anvendes til udlån, uddeling til interesserede eller andet.

Ud over det centrale blad har der i tidens løb været forskellige lokale medlemsblade. De er arkiveret under pkt. J. Lokalkomiteer/foreninger.

Munins medlemsblad er arkiveret under pkt. M. Munin.

Udsendelser fra AFS Sekretariatet er ikke arkiveret.

Internationale blade er i en vis udstrækning arkiveret under pkt. F. Udenlandske udgivelser.

E. Jubilæumsskrifter. I arkivet indgår 2 eksemplarer af jubilæumsskrifterne og andet materiale om jubilæerne. Der findes et stort ekstra oplag af jubilæumsskriftet fra 40 og 50 års jubilæerne, som stadig kan anvendes, fx i forbindelse med andet informations- og kampagnemateriale. Derfor foreslås dette oplag indtil videre bevaret.

F. Udenlandske udgivelser. Her er arkiveret en indbundet samling af AFS International's blade "Our Little World" og "Our World" fra 1960'erne, nogle årsrapporter fra AFS/NY samt bøger mv. om AFS' historie. Nyere blade fra AFS/NY er ikke gemt, da de kan rekvireres fra NY.

G. Avisudklip m.m.

Her er arkiveret 3 scrapbøger, 5 ringbind og 2 kassetter med løse udklip. Mange stammer fra den tid, hvor AFS abonnerede på avisudklipsservice.

H. Billedmateriale.

H 1. Billeder.

Billederne er inddelt efter emner (AFS-begivenhed, program mv.) og samlet i en sølvfarvet kasse i 12 store kuverter, som hver er forsynet med labels om indholdet.

Der er udarbejdet en fortegnelse over inddelingen i billedarkivet og indholdet i de enkelte kuverter. Fortegnelsen ligger øverst i kassen og er desuden optrykt som bilag til registranten.

De enkelte billeder er i de fleste tilfælde forsynet med påtegning på bagsiden om personer, AFS begivenhed, tid og sted.

I fjernarkivet på loftet findes en kuvert med "overskudsbilleder", typisk billeder, som vi ikke har ønsket at gemme i arkivet, fordi der findes lignende billeder af de samme personer og/eller begivenheder. Disse billeder er til fri afbenyttelse. De kan udleveres til interesserede eller bruges til andre formål.

Under **H2-4** findes fotoalbums fra lokalkomiteer, som gruppen ikke har haft tid til at gennemgå.

I. Årgangslistor og andre deltagerlister.

Der findes trykte lister over danske stipendiater på helårsprogrammerne (WP, senere HS) fra den første årgang i 1948/49 til 1989/90. De er sat ind i et ringbind i kronologisk orden. Her findes også deltagerlister på MNP og IEP programmerne fra disses start. Disse er en integreret del af de almindelige blå deltagerlister i årgangene 1973/74-1977/78. Derefter er der separate lister for de 3 programmer, men listerne for MNP og IEP er ikke komplette.

Der er endvidere indsat lister for SC deltagere (også kaldet AA = Americans Abroad) 1967/68 og 1968/69 (SC i dag = HV-programmet) og en lokalformandsliste pr. 15.2.1968.

Efter 1990 findes deltagerlister for sende-programmerne i elektronisk form. Arkivgruppen har med bistand fra sekretariatet fået foretaget et årgangsopdelt udtræk på papir af disse lister.

Der er gemt en håndbog med liste over de mange forkortelser, som anvendes for programmerne. Håndbogen ligger også ved programmerne (pkt. L).

Det skal bemærkes, at deltagerårgang for stipendiatene er ændret i 1990. Oprindeligt var stipendiaternes årgang = hjemkomståret, men nu bruges udrejseåret. Listen fra 1990/91 er derfor ikke komplet.

Lister over deltagere i gæstelærerprogrammerne findes i ringbindet om disse programmer (pkt. L). Der mangler mange lister over udenlandske stipendiatere i Danmark og værtsfamilier. Ringbind/Kassetter med deltagerlister må ikke gøres offentligt tilgængelige pga. persondataloven.

J. Lokalkomiteer/-foreninger.

Lokalforeningerne er selvstændige og har eget materiale, som ikke indsendes til AFS-huset. Der eksisterer dog en del ældre materiale, som vi finder bevaringsværdigt. Det drejer sig især om materiale fra Østerbro, Aarhus, Ledøje-Smørum og Lyngby. Materialet er ikke sorteret.

Desuden har vi arkiveret lokale blade, især Komité Østerbro's "Omicron" fra 1960'erne, da sådanne blade fortæller meget om de lokale aktiviteter i perioden.

Endelig findes under pkt. J referater mv. fra formandsmøder, dvs. bestyrelsens møder med formændene for de lokale komiteer/foreninger. Vi har fundet referater fra perioden 1969-2000, men langt fra alle årgange.

K. Diverse.

Her er arkiveret materiale, som vi ikke har kunnet placere andre steder: om køb af AFS-huset på Ndr. Fasanvej, klagesager, om Interkulturprisen og AFS-legatet m.m.

L. Programmer.

Arkivgruppen har kun i meget begrænset omfang haft tid til at finde og arbejde med materiale om AFS' forskellige programmer. Det arkiverede materiale er derfor meget sporadisk.

Vedr. **Vinterprogrammet** (WP - i dag Helårssendeprogrammet) har vi gemt:

- en kassette med blandet materiale, bl.a. et eksempel på det store programarbejde, som de frivillige i bestyrelsens WP-udvalg udførte i 1968-69 - arbejde, som i dag udføres af Sekretariatet
- memorabilia fra en typisk AFS'er i USA 1963/64

Vedr. **Skoleprogrammet** (SC - i dag Helårsværteprogrammet):

- et ringbind om den afsluttende bustur for de amerikanske stipendiatere i Danmark og Midway i England 1967
- en kassette med blandet materiale.

Arkivgruppen finder det ønskeligt at gemme materiale, som kan dokumentere hovedindholdet i de enkelte programmer, især de 2 store hovedprogrammer, Helårssendeprogrammet og Helårsværteprogrammet. Gerne suppleret med en kort beskrivelse/rapport, der giver et overblik over centrale elementer i programmet.

Som et pilotprojekt har Marie Thøstesen gennemgået og sorteret et meget stort materiale vedr. AFS' afrikanske **gæstelærerprogram** og har udarbejdet en rapport om dette program, som indgår i arkivet. Der er også arkiveret en bog og en bevaringsværdig video om gæstelærerprogrammet. Denne og andre videoer anbefales overført til cd-rom af hensyn til fremtidig brug. Ganske vist er der indtil videre gemt nogle gamle apparater i fjernarkivet, men det er sikrere med en overførsel til et nutidigt medie.

Inden det afrikanske gæstelærerprogram startede, var der andre gæstelærerprogrammer, bl.a. med Tyrkiet. I de seneste år er der startet et nyt gæstelærerprogram, bl.a. med Kina og Indien. Forhåbentlig vil andre kunne dokumentere disse programmer.

Gruppen har ikke haft tid og har heller ikke et tilstrækkeligt kendskab til alle de øvrige programmer til at udarbejde beskrivelser af disse, men vi vil foreslå, at andre påtager sig opgaven. Vi forestiller os, at sådanne beskrivelser kan indeholde følgende punkter:

1. Programmets navn og indhold.
2. Årstal for start og evt. slut.
3. Sendeprogrammer: antal danske deltagere pr. år i hvilke lande.
4. Værtprogrammer: antal deltagere pr. år fra hvilke lande.
5. Evalueringer mv. og evt. aftaler om økonomiske tilskud.
6. Evt. trykt, beskrivende materiale vedr. programmerne vedlægges.

Der er gemt en håndbog med liste over de mange forkortelser, som anvendes for programmerne. Håndbogen ligger også ved deltagerlisterne (pkt. I).

Under pkt. L findes endvidere en kassette med usorteret materiale om forskellige programmer, som kan give et historisk indblik i de enkelte programmets indhold, og to kassetter med usorteret informations- og kampagnemateriale, som også giver nyttig viden om programmerne i den periode, hvor materialet er udarbejdet.

M. Munin.

Munins materiale er arkiveret for sig selv, fordi der er tale om en selvstændig forening. Der er foreløbig kun 1 ringbind. Inddelingen i emner følger så vidt muligt inddelingen i det øvrige arkiv. Inddelingen fremgår af fanebladet i ringbindet og registranten.

Under ”Bestyrelsesmøder” er også arkiveret referater fra møder i den stiftende arbejdsgruppe og fællesmøder med bestyrelsen for AFS Interkultur.

Under ”Medlemslister” er arkiveret enkelte gamle lister, samt den aktuelle medlemsliste pr. 24.9.2012 og en liste over udmeldte/afgåede medlemmer fra 2008-12. Vi anbefaler, at medlemslisten opdateres løbende, fx en gang om året.

4. Fremtiden – anbefalinger

Arkivgruppen foreslår, at denne rapport og registranten lægges på Munins **hjemmeside**.

Arkivet har størst værdi, hvis det holdes ajour. Derfor anbefaler vi **løbende arkivering** fremover. Nyt materiale placeres forrest i det relevante ringbind eller kassette. Når et ringbind/en kassette er fyldt op, påbegyndes et nyt. Både det gamle og det nye materiale forsynes med påtegning om årstal for slut/start, ligesom filen med registranten opdateres løbende.

For at opnå den bedst mulige løsning af opgaven foreslår vi udpegning af **arkivansvarlige**.

Vi anbefaler desuden, at der findes ajourførte **regler om kassation og arkivering** af forskellige typer materiale og en **løbende vedligeholdelsesplan**, som kan benyttes af de ansvarlige for arkiveringen.

Vi anbefaler stærkt, at alt nyt trykt materiale, fx informations- og kampagnebrochurer, og så vidt muligt også alt andet materiale, fremover forsynes med **årstal og dato/måned** for udgivelsen/afsendelsen. Det vil være en stor lettelse ved fremtidig arkivering.

Selv om det meste arbejde i dag foregår på pc, og kommunikation sker via mail, er det vores opfattelse, at man bør opretholde **papirarkivering**. Papir er holdbart og læseligt, selv efter mange år, hvis det opbevares hensigtsmæssigt. Derimod ændrer de elektroniske medier sig konstant. Bl.a. har vi fundet nogle disketter, som det allerede nu kan være svært at læse, da de færreste pc'er i dag har diskettedrev. Desuden kan de færreste af os læse og arbejde med Word Perfect og andre gamle edb-programmer.

Ud over papirarkivet vil det naturligvis være hensigtsmæssigt at bruge et elektronisk arkivsystem i det daglige arbejde.

Vi finder det ønskeligt, at der bliver **adgang til arkivet** for AFS'ere og andre, som kan dokumentere en interesse. Vi mener imidlertid **ikke**, der bør være mulighed for **udlån**, men kun gennemlæsning på stedet og evt. kopiering af dokumenter. Ellers er der risiko for, at de originale dokumenter forsvinder eller går til grunde. Ekstra eksemplarer af medlemsblade og overskudsfotos kan dog udleveres.

Vi håber, at arkivarbejdet vil blive **videreført**, gerne i en ny arkivgruppe. Vi vil især anbefale, at der arbejdes videre med de områder, som vi ikke er blevet færdige med (især pkt. L. Programmer og K. Diverse).

Vi kan evt. bistå en ny arkivgruppe i en opstartfase, og vi kan naturligvis også hjælpe med at svare på spørgsmål om arkivet fra andre.

Vi er glade for at have bidraget til at bevare centrale dele af AFS' historie, og vi håber, at vores rapport kan danne grundlag for en hensigtsmæssig fremtidig arkivordning i AFS.

Vi afleverer hermed rapporten til AFS Munin og giver stafetten videre.

Oktober 2012

AFS Munins arkivgruppe:

Inge Birkholm, Aase B. Klausen og Helle Skjerbæk